Беларуская мова. 3 кл
ТЭМА: Антонімы, іх роля ў маўленні
Настаўнік: Магілевіч З.В,

Мэты ўрока: садзейнічаць паглыбленню ведаў пра ролю антонімаў у беларускай мове; удасканальваць ўменне знаходзіць антонімы ў тэксце, вызначаць іх сэнсава-стылістычную ролю; фарміраваць ўменне падбіраць антонімы да слоў розных семантычных груп; стварыць умовы для папаўнення лексічнага запасу вучняў; фарміраваць навыкі правільнага пісьма; выхоўваць любоў да Беларусі, павагу да матуль.

Абсталяванне: інтэрактыўная дошка
"Слоўнік антонімаў" У.М.Лазоўскі

Ход урока

1. Арганізацыйны момант
2. Праверка Д\З
3. Паведамленне тэмы, пастаноўка задач
4. Паглыбленне ведаў па тэме
5. Падвядзенне вынікаў
6. Выстаўленне адзнак. Д/з
7. Рэфлексія

1. ***Слова настаўніка***

Прывітанне, сябры.
Адкрыйце сшыткі і запішыце дату.

2. Праверка Д/З:
Мы рыхтуемся да праверкі Д/з. Вам патрэбна будзе выканаць невялікі тэст.

1. Выберыце правільнае азначэнне.

а) Лексіка - гэта навука аб гуках мовы.
б) Лексіка - гэта навука, якая вывучае часціны мовы.
в) Лексіка - гэта навука, якая вывучае слоўнікавы склад мовы

2.Працягніце фразу:

Лексічнае значэнне слова- гэта...

3.У беларускай мове словы маюць:

а) прамое і непрамое значэнне
б) прамое і пераноснае значэнне
в) ускоснае і пераноснае значэнне

4. У якіх фразах дзеяслоў "гарэць" ужыты ў пераносным значэнні?

а) вушы гараць; в) Міхась гарыць на працы;
б) касцёр гарыць; г) дровы гараць;

5.Словы адной часціны мовы, блізкія па значэнні:

а) -амонімы
б) -сінонімы
в) -мнагазначныя

6.Падабраць сінонімы да слова Радзіма

1. в;
2. Лексічнаезначэнне-гэта тое, што слова абазначае;
3. б;
4. а,в.
5 б
6.Айчына, Бацькаўшчына

? Як мы павінны адносіцца да Беларусі?

Узаемаправерка. **Праверце сябе**
Я бачу , што вы засвоілі тэму.

Падрыхтоўка да засваення новай тэмы. Мэтавызначэнне

— Зараз мы пагуляем. Я называю словы, а вы — словы з супрацьлеглым значэннем.

Абуцца-разуцца, вечар-раніца, забараніць-дазволіць, поўны-пусты,дужы-слабы, мір-вайна.

?Якія асацыяцыі выклікаюць у вас два апошнія словы?

Што такое вайна?

Як мы павінны адносіцца да ветэранаў?

— Як называюцца такія пары слоў? (Антонімы.)

— Якой часцінай мовы могуць быць антонімы? (Належаць да адной часціны мовы.)

Многае пра антонімы вы ведаеце з пачатковай школы. Якія мэты нашага ўрока? Якія задачы, на вашу думку, мы павінны вырашыць? (Паглыбіць веды па тэме, замацаваць уменне знаходзіць антонімы, падбіраць антонімы да слоў.)

Так што такое антонімы?

Работа з правілам

Давайце звернемся да **правіла**,можа мы што не сказалі? (ст.87)

Прымяненне ведаў на практыцы

А зараз прыменім атрыманыя веды на практыцы:

Да словазлучэнняў падбярыце антанімічныя.

Узор: цёмная ноч — ясны дзень.

Халодная зіма-цёплае лета, любоў да сяброў-нянавісць да ворагаў, позна лёг-рана ўстаў, паехаць раніцай-пайсці вечарам, ручны гадзіннік-насценны гадзіннік, цвёрды гук-мяккі гук,

— Ці да ўсіх слоў можна падабраць антонімы?

— Які можна зрабіць вывад?

Вывад: большасць слоў не мае антонімаў, напрыклад, *гук, гадзіннік.*

Запісаць пад дыктоўку:

Ад прадзедаў спакон вякоў мне засталася спадчына; паміж сваіх і чужакоў яна мне ласкай матчынай.

? Падкрэсліць антонімы. Пра якога роднага чалавека ўпамінаецца ў вершы?

Фізкультхвілінка: паглядзіце на лічбу 8 . Правядзіце вочкамі па ёй ў розныя бакі. Заплюшчыце вочкі і падумайце, якія асацыяцыі выклікае гэтая лічба? Вершы пра маму.

Знаёмства са слоўнікам антонімаў. Аўтар- Уладзімір Міхайлавіч Лазоўскі

Прачытаць прыказкі. Падабраць словы-антонімы да выдзеленых слоў і запісаць.

1. **Чорнае**______не стане.
2. Дрэнны **пачатак** не к добраму______.
3. **Лёгка** раскідаць, ды________збіраць.
4. Хто **чужога** не шануе, той _______не мае.
5. **Добрае** чуваць далека,_______яшчэ далей.

Да слоў з левага слупка падбярыце словы з супрацьлеглым значэннем з правага слупка.

Доўгі	поўнач
надзея	салодкі
Поўдзень	адчай
Кіслы	баязлівасць
Адвага	кароткі

Лексічная работа

<u>Спісаць,замяняючы выдзеленыя словы антонімамі (на дошцы).</u> Дзе трэба, змяняйце формы слоў

<u>Восень</u> лічыцца **<u>сумнай</u>** парой**.** **<u>Гаснуць</u>** у гэты час яркія фарбы на лугах і палях. **<u>Змаўкае</u>** лес. Птушкі **<u>адлятаюць</u>** у вырай. **<u>Хмурнее</u>** неба. Уся прырода **<u>замірае.</u>** **<u>Цішай,</u>** напоўнена зямля. Сонца быццам **<u>слабее</u>**, робіцца **<u>нядужым</u>**. Ёсць асаблівае хараство ў **<u>асенніх</u>** фарбах.

<u>Вясна</u> лічыцца <u>радаснай</u> парой. <u>Загараюцца</u> ў гэты час яркія фарбы на палях.<u>Гамоніць</u> лес.Птушкі <u>прылятаюць</u> з выраю.<u>Яснее</u> неба.Уся прырода <u>ажывае</u>. <u>Гулам</u> напоўнена зямля. Сонца быццам <u>мацнее</u>, робіцца <u>дужым</u>. Ёсць асаблівае хараство ў <u>вясенніх</u> фарбах.

<u>Гульня "трэцяе лішняе"</u>
*Горача,**светла**, холадна*
*Добры, блізкі , **далёкі***
*Адважны, баязлівы, **страшны***
***Лёгкі,** мяккі, цвёрды*

<u>Падбярыце да прыведзеных слоў спачатку сінонімы, а потым — антонімы, вызначыць,якой часцінай мовы яны з'яўляюцца.</u>

Прыяцель,сябар, дружбак-вораг,непрыяцель
Радасны, вясёлы-сумны, тужлівы
Загарэцца, успыхнуць-патухнуць

Падбярыце антонімы і запішыце іх па сэнсу да прыметнікаў на месцы прапушчаных слоў:

Ёсць людзі добрыя і …,мужныя і …, вясёлыя і ….,здаровыя і …, старыя і …., аптымістычныя і …, моцныя і ….,актыўныя і ……

Ёсць людзі добрыя і злыя, мужныя і труслівыя, вясёлыя і мумныя,здаровыя і хворыя, старыя і маладыя, , аптымістычныя іпесімістычныя, моцныя і слабыя.

<u>Тлумачэнне месца ўрока ў тэме:</u> на наступных уроках мы працягнем удасканальваць веды па дадзенай тэме.

Д/з
Запісаць загалоўкі мастацкіх твораў, у якіх ёсць антонімы:
"Блізкім і далёкім" (Я.Купала)

Выстаўленне адзнак

Рэфлексія:
А зараз паглядзіце на трохкутнік:
-Хто з вас аказаўся на вяршыні ведаў па тэме?(вучні падымаюць рукі, настаўнік запісвае колькасць у піраміду)
-У каго засталіся пытанні па тэме? ?(вучні падымаюць рукі, настаўнік запісвае колькасць у піраміду)
-Каму яшчэ трэба папрацаваць ?(вучні падымаюць рукі, настаўнік запісвае колькасць у піраміду)

Што было цікавым?
Што такое антонімы?
Песня "Спадчына"